

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton. Előfizetési ár: Égész évre 4 frt Fél évre ..2 frt	Főszerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST VI., Érsek-utca 2. szám.
Felelős szerkesztő: Dr. ZELLIGER VILMOS.	Főmunkatársak: Cenner Lajos és Györfy Lajos.	

TARTALOM: T. olvasóinkhoz! — A kántortanítók nyugdíjigénye. — Utógondolatok a »nemzeti iskolára« vonatkozólag. Szecsey Ferencz. — Tárca: Töredékek egy meg nem írt naplóból. Juhász Sándor. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Rövid hírek. — Hirdetések.

T. olvasóinkhoz!

Rövid idő mulva befejezzük lapunk XII. évfolyamát és teljes bizalommal nézünk a jövő elé.

Tizenkét év óta küzdünk a kath. tanügyért, a kath. tanítók jogaiért. És mondhatjuk mi is — mint mások — hogy senkitől, egyedül meggyőződésünktől függünk. Szubvenziót, alárendeltséget nem ismerünk. Csak a tiszta igazság vezérelt mindig, és fog vezérelni a jövőben is.

Bizonyságot szolgáltatnak mellettünk azon t. olvasóink, kik fennállásunk óta szünetlenül pártolnak, kik lapunkat szeretik és ajánlják.

Anyagi érdek nincs szemünk előtt. Dolgozunk pusztán a közjóért, mert a vallásos szellemű tanítást tartjuk egyedül célravezető eszköznek a magyar haza felvirágoztatására.

És azért, hogy célunkat minél inkább elérhessük, *lapunk előfizetési árát ezennel 3 frtra (v. 10 sacrum) szállítjuk le*, épségben hagyván mindazon kedvezményeket, melyeket eddig is a szegényebb jövedelmezésű tanítóknak nyújtottunk. De azon általában szóló kijelentést tesszük, hogy *csak fél vagy egész évi előfizetéseket fogadunk el*. Kérjük tehát a negyedévi előfizetések szives mellőzését.

Mi mindenre készek vagyunk a szent ügyért! M. t. előfizetőinket csak arra kérjük, sziveskedjenek lapunkat továbbra is pártolni, ajánlani és terjeszteni!

Jézus nevében előre!

A „NÉPNEVELŐ“ szerkesztősége
és kiadóhivatala.

A kántortanítók nyugdíjigénye.

Dulánszky Nándor pécsi püspök a megyéjebeli kántorok nyugdíjigényeinek igazságos figyelembevételében ügyében nagyérdekű emlékiratot intézett a kultuszminiszterhez, melyet pro memoria adunk teljes szövegében.

3252 1893. Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur! A tanítók sorsának, anyagi helyzetének javítására irányított törekvése Nagyméltóságodnak, melyek immár ha nem is a megkívántató mérvben, de az adott viszonyok közt megközelíthető fokig az 1891. évi XLIII. t. cz. és az 1893. évi XXVI. t. cz.-nek a tanítói nyugdíjazás és fizetések rendezésére vonatkozó intézkedéseiben érvényre emelkedtek, kétségkívül magokra vonták egyházmegyém tanítóinak is sóvárgó tekintetét és őszinte hálaérzésre gyulasztották szíveiket Nagyméltóságod iránt; mert ha nemzeti közművelődésünk érdekében fontos szolgálataiknak anyagi helyzetükhöz viszonyítva az illetékes tényezők beismerése szerint még mindig az önfeláldozás édes öntudatából kell jórészen kölcsönözniök jutalmukat, tagadhatatlan mégis, hogy a tanítók az elégedettségnek a teljességhez mindinkább való közeledése reményében mondhatták, hogy: anyagi sorsunk jobbra változott.

Egyházmegyém tanítóinak halálában Nagyméltóságod iránt az én részem is teljes volt és az ma is.

Ezen jobb sorshoz fűzött remények egy részével azonban ma, nevezetesen az 1891. XVIII. t. cz. 4. §. végrehajtásának jelen már végéhez közeledő stádiumában úgy állanak egyházmegyém tanítói,

mint a gazda, kinek aratásra immár megért véteit jeges felhő fenyegeti; sőt féltő, hogy úgy ne járjanak, mint mikor a gazdának reményeit az elemi csapás az aratás előtti napon tönkre teszi.

Azért én nagyon értem tanítóim feljajdulását, melynek hangjai úgy a kerületi tanácskozmányokból mint egyesektől mind sűrűbben hatnak el hozzám azon okból, mivel az 1891. XLIII. t. cz. 4. §-ával kapcsolatban a kántortanítók szét nem választható javadalmazásának a nyugdíjba beszámítható részére nézve előbb 1891. évi augusztus hó 20-án 37,290 sz. alatt valamennyi kir. tanfelügyelőséghez intézett rendeletének II. 1. d) pontjában kimondott és legutóbb is 1893. évi június 30-án 29751. sz. alatt valamennyi egyházi főhatósághoz intézett rendeletének 5. pontjában hangsúlyozva fenntartott azon elvet, hogy a kántortanítók szét nem választható javadalmazásának csak fele része bir a nyugdíjba beszámítható javadalmazás jellegével, magokra nézve sérelmesnek tartják.

És ezen aggodalmaikban én a magam részéről már ezen elv kimondásának első pillanatától fogva teljes mértékben osztoztam.

Azért tanítóimnak hozzám intézett kérelme, és főpásztori állásomból anyagi sorsuk iránt is kötelei érdeklődésem parancsolja, Nagyméltóságodnak pedig a tanítói javadalmak összeírása tárgyában az előbbent kedvezően módosítóiag folyó évi október hó 31-én 38072. sz. alatt valamennyi egyházi főhatósághoz intézett pótrendelettel amellet, hogy bizonyosságot tesz elfogulatlan részrehajlatlanságáról, reményt ön belém, hogy a még ezen pótrendelet után is fennálló aggodalmak eloszlatására Excellenciádban megvan a hajlandóság; felbátorít

TÁRCZA.

Töredékek egy meg nem írt naplóból.

A legutolsó párisi világkiállítást követő őszi egyik kiváló budapesti kartársunk tisztelére bankettet rendeztünk. Sok szép pohárköszöntőt hallottunk, melyek lelki épülésünkre szolgáltak, a magasba röpítvén elménk szárnyalását, vagy elmés, élezes fordulatokkal kacagásra kényszerítvén bennünket; így az emésztésnek is jó szolgálatot tettek. Szünet közben a szomszédok élénken társalogtak egymással; vakációi utazásaikat, élményeiket, de leginkább párisi utjokat beszélték el egymásnak. (A tanítók közül igen sokar mentek el ezt a kiállítást megnézni; talán azért, mivel Dolinay volt a vezetőjük.) Egyszerre felemelkedik helyéről egy sugar, magas alak, poharát magasra tartja s torkát szólásra köszörüli. Általános figyelem és csend. A fecsegők elnémulnak, a villák, kések csörgése megszűnik s mindenki figyelni kezd a szólni készülőre, ki már kétszer is elkiáltotta magát, hogy: »Uraim!« Arcza szigorúan komoly s mindenki meg van győződve bensőleg, hogy amit mondani fog, az is csak komoly lehet.

— Uraim! — kezdi újra, miközben kíváncsi várakozás ül mindenki arczára.

— Uraim! — Jártam Párisban, jártam Londonban . . . — Általános derűtség — ami a szónoknak sehogy sem tetszik, s még komolyabb hangon kiáltja: »Igenis: jártam Párisban és jártam Londonban«. — Erre a hallgatók teljes kacagásban törtek ki s a még komolyabbá vált szónok szavait s a nagy zaj egészen elnyelte.

No, igen tisztelt olvasóim, félek, hogy az én naplótöredékeim is abban a sorsban részesülnek, mint említettem kartársam szavai. Én is elmondok egyet-mást az én meglehetősen hanyt-vetett múltamból, de természetesen olyannyira új és érdekes dolgokat nem tudok regélni, melyek egyszerűn unalmasak is ne lehetnének; azért azonban — említettem kartársamhoz hasonlóan — el nem csüggedek, folytatom mondókámat tovább, mert még azon esetben is szolgálatot vélek teljesíteni a közügynek, ha naplótöredékeim nagyon unalmasak volnának is, mert ez esetben igen tisztelt olvasóim altatószerül használhatják azokat.

Amit tudok s a mivel bírok, mind jóakaróimnak köszönhetem. Anyám halála után — mint már említettem is — egy balatonvidéki számtartó vett atyai pártfogása alá. Ott megtanultam a »csordás-ipart« összes műszavaival, betanultam ezen kívül a »pulykanvelésnek« legelrejtettebb titkaiba is; a »pulykaröpitést« meg éppen utólérhetetlen szakértelemmel kezeltem. Mikor azonban ez a protek-

arra, hogy alázatos felterjesztésemet a siker reményével Excellenciához intézzem.

Teszem pedig ezt annál nagyobb bizalommal, mentül erősebb bennem a hit, hogy Tolnavármegye közigazgatási bizottságának f. évi november hó 11-én 1372. sz. alatt valamennyi főszolgabíróhoz intézett rendeletének azon, a Nagyméltóságod f. évi június hó 30-án 29751. sz. alatti rendeletének 5. pontjától eltérő intézkedését, hogy a vármegye területén, mivel a visita canonicak a »ludimagister« kifejezése helyesen nem »kántortanító«-nak, hanem »iskolamesternek« (Schulmeister) veendő, a kántortanítók úgy készpénzbeli, mint terménybeli járandóságait a nyugdíjba felvételre — megfelelés nélkül határozta, csakis azon biztos meggyőződés sugalmazhatta, miszerint a kántortanító ugynevezett szét nem választható javadalmazásnak a nyugdíjba beszámíthatóság czéljára kormányhatóságilag elrendelt megfelelése nemcsak a tanítók köztudatában jogos érdekeiknek sérelme, melynek megorvoslása elől kitérni nem szabad, hanem egyuttal az e részben egyedül irányadónak lenni kellő jogi szempont — a visita canonica — is tulsúlyljal kell, hogy birjon érvényesülésében azon hatály felett, melyet magának egy kormányrendelet igényelhet.

És bár e vármegyei közigazgatási bizottsági határozatra nézve kijelentem, miszerint az annak alapjául szolgáló ezen elvet, hogy a kántortanítói szét nem választható javadalmak a nyugdíjba való beszámíthatóság szempontjából meg nem felelhetők, egészen a magaménak vallom, de ezen elvnek megindokolásával egyet nem érthetek, egy okommal ismét több van, hogy ezen ügyet Nagyméltó-

torom az én sajátkezűleg, túrón, aludtejen, csalánon és korpán, de viz nélkül szépen felnevelt pulykáimat egyikét a másik után megette, én is bevégeztem e háznál hivatásomat, s áldott jó nevelőapám »Isten nevében« utilaput kötött a talpamra. Egy másik nevelőapámnál megtanultam koplalni s kenyeret . . . lopni. Mind a kettő nehéz mesterség, de ha az ember az egyiket tudja, nem nagy fejtörésbe kerül az utóbbinak a megtanulása. Mire őszre kelve, a kukoriczát betakarítottuk és lehántottuk (megfosztottuk) »Isten hírével« innen is eleresztettek. Nevelőapám azonban csakhamar akadt egy újabb: az örökösen hely nélkül szükölködő jegyző, aki mindig a borban kereste az igazságot; — könnyű volt neki, akkor még hirtől sem ismertük a fillokszerát! Annyi igazságérzettel tartozom ezen nevelőapám iránt, hogy nem ő csapott el magától engem, hanem én magamat ő tőle. Pedig hej beh! sok áldott emlék köt ezen helyhez, különben megmondhatom, hogy Berényhez, mert Magyarország helységnevtára éppen 27 ily nevű helységet említ. Jól eső örömmel gondolok még ma is vissza az odavaló kántor családjára, hol gyermekkorom legáldottabb örömeit élveztem. Sok évi hányattatás után e család egyik messze elszármazott tagjánál második otthonomra találtam. Végre megunván a sok jóakarót és jóakarót, apám elvitt abba a már említett Tisza-

ságodnál szóvá tegyem. — Nem érthetek egyet e bizottsági határozat megokolásával, legalább nem szabatosabb meghatározás nélkül.

Mert igaz ugyan, hogy kántortanítóink nemcsak a tolnamegyeiek, hanem a baranyamegyeiek és az egyházmegyéimbe eső somogy- és verőcsemegyeiek is következetesen »ludimagister« elnevezéssel jelöltetnek; igaz ugyan, hogy a »ludimagister« szó a klasszikus latin nyelven »iskolamester«-t jelent; de még igazabb az, hogy ezen szó jogi jelentményének értelmét nem klasszikus latin szótárban, hanem jogi intézményeink fejlődési történelmében, a jogi nyelv szokásban, a visita canonicák helyes értelmezésében lehet csak megtalálnunk.

És ha ez utóbbi álláspontra helyezkedünk, ha azt meg is kell engednem, hogy a »ludimagister« szó előbb volt a magyar nyelvben »iskolamester«-nek használva mintsem »kántortanító«-nak, sőt a régi vitákba szőtt magyar szövegben csakis »iskolamester«, és soha »kántortanító« név alatt van visszaadva, mégis azt kell vitatnom, miszerint a »ludimagister« szó jogi fogalmának megközelítőbb kimerítése szempontjából a »kántortanító« elnevezés megfelelőbb, mint az »iskolamester«-é.

Itt azonban nem szóharczról, hanem az elnevezéshez kötött jogi fogalom természetének és terjedelmének megállapításáról van szó.

E részben pedig, miután az iskola valamint mindenütt a világon, ugy minálunk is, mint az egyház lánya szerepelvén, mikor még az állami törvényhozás gondját az iskolára is kiterjeszteni szükségesnek nem látta, előbb a tanítást az iskolában is kizárólag a lelkész, nemcsak a hittaniakban, hanem prófán ismeretekben egymaga vezette;

parti városkába. igaz, hogy kereskedő inasnak, de mire először meglátogatott, már kicsiny hija volt, hogy meg nem tanultam a szappanfőzés és faggyugyertya-mártogatás nemes művészetét. Ugyanis apám egy régi tanuló társához adott, ki megígérte, hogy kereskedő fiához ad tanoncznak; de annak abban az időben éppen jó tanonczának lévén, én nem kellettem neki, apám időközben eltávozott volt, ideiglenes pártfogóm egy becsületes szappanos mesterhez adott, kinek meg éppen inasra volt szüksége. Egy szép reggelen a Szt.-György napi vásárban árulgattam magyar-, német- és szerbnyelven a zsiradékoknak különféle termékeit, midőn atyám a sátorba toppan, engem kéznél fog s mesteremtől rövid szóváltás után elvisz.

Igy lettem 14 éves és bár sokat láttam és tapasztaltam, de nem tudtam semmit, vagy legalább rögtönösen hasznát nem vehettem tudományoknak. Hisz voltaképpen csak a pulykaröpitéshez érttem, mert — mint később tapasztaltam — azok minden segítség és protekció nélkül is fel tudtak emelkedni a magasba; míg az embereknek egy jó nagy százaléka ehhez egyáltalán nem ért. Szóval hányattatásomnak ezen szomorú éveiben, ha a földrajzi ismereteket nem számítom, mit sem tanultam. Azaz egyet mégis: emberismeretet. E téren bő tapasztalatokat szereztem, mert az ember, legalább az *ugynevezett* ember, alantasaival

az egyházi élet tovafejlődésével, hol elegendő lelkész nem volt, az egyházi szertartások végzésében a lelkész melletti segédkezésre világiak is alkalmaztatván, ugyanezek az iskolai tanításban a lelkész segítőivé, később pedig ugy a szertartások, mint a tanítás intézésében önálló munkatársai lettek.

E két munkakör annyira összetartozónak tekintett, hogy a mai felfogás szerinti »kántor« és »tanító« közti megkülönböztetés egészen az ismeretlen dolgok országába tartozott, sőt e két munkakör betöltésére rendelt egyéniségben a kántori és tanítói fogalom úgy összeolvadt és egymást át és keresztül összeszöttek tekintetett, hogy arra, miszerint legyen valaki tanító, ki nem kántor, avagy kántor, ki nem tanító, senki nem is gondolt.

Innen van az, hogy magyar népünk vérebe a kántortanító, avagy tanító elnevezés mind máig át nem ment. A magyar nép felfogásában a ma ugynevezett kántortanító legtöbbször csak »mester«; mester a kántortanító akkor is, mikor az iskolában tanít, mester akkor is, mikor az orgonán ülve orgonál; és nagyot néz még legtöbbször magyar népünk, hogy legyen tanító, ki — sajnos, hogy ez esetek mindinkább gyakoriak, — nem orgonál és felfogásában még mindig több azon mester, ki jól orgonál és énekel, mint a ki csak jól tanít.

Ez a visita canonicák állásonja a »ludimagister« szó jogi értelmére nézve.

A »ludimagisterium« tehát nem két különböző, úgy mint kántori és tanítói hivatalnak egyesítése, hanem ellenkezőleg a kántori és tanítói teendők egy és ugyanaz, nem egyesített, hanem eleitől egységes hivatalnak két felé ágazó folyományai.

Epen azért minden s visitákban a »ludimagister«-nek szóló javadalmazás is, bármely czimen jár-

szemben sokkal leplezetlenebb, mint másokkal. A szegénnyel, az ügyefogyottal, az elhagyatottal szemben az ember az ő valódi mivoltát, nyers állatiasságát nem átalja kimutatni. Óh hány embert láttam, ki nem érdemli meg e nevet; aki csak annak látszott, de tényleg nem volt az!

Mily tömegét láttam az emberi gyarlóságoknak ezen néhány év alatt! Az egyik fősvény, annyira, hogy jóllakni sem mer, a másik meg a könnyelműségig pazarló; az egyik nagyravágyó, pöffeszkedő, kérkedő, henczegő, urhatnámságra vágyó, pénz- és fényzomjuhozó; — a másik alávaló, bizalmatlan, tehetetlen, gyáva, alattomos, cselszövő, durva, buja, Istenkáromló . . . A szűr alatt és a bocskorban gyakran tisztább szivre, nemesebb lélekre és több emberségre találtam, mint a bársonykabát alatt.

Azonban hála a Mindenhatónak, ezért el nem csüggedtem; erős volt a hitem, hogy igazi embereknek is kell lenni, mert ha azok nem volnának, a társadalmi rend és az ember javát célzó és fennmaradását, fejlődését biztosító nagyszerű intézmények mind elvesznének s valamennyien tönkre menének. S hitemben nem is csalódtam, mert Istennek egy igazi remekével, egy valóságos emberrel később csakugyan megismerkedtem.

(Vége köv.)

Juhász Sándor.

jon, a kántortanítót mint ilyent illeti, akár legyen az törzs-javadalmazás készpénzfizetésben, terményekben, szolgálmányokban, földekben stb., akár e törzsjavadalmazás kiegészítésére a tanítás utáni tandíjak, vagy a szertartásiak utáni stóllak alakjában; ebből folyólag tehát még ezen külsőleg szétválasztott kántoriak- és tanítóiakul osztályozhatóknak vélt mellékjövedelmek is szét nem választhatók, miután az egységes ludimagisterium azon alany, melyhez azon jogczim inhaerál, hogy bizonyos — vélellenül két irányban csoportosítható — teendők után a mellékjavadalmazásokat a kántortanító szedheti: magok azonban ezen teendők nem a jogczimet képezik, hanem csak az alkalmat adják a jogczim érvényesüléséhez.

E szerint tehát nemcsak az ugynevezett szét nem választható, hanem a felfogásom szerint elválaszthatóknak tévesen vett mellékjövedelmei is a kántortanítóknak, egységes javadalmazását képezik, mert a ludimagister személyében a modern felfogás szerinti kántor- és tanító közt való megkülönböztetés meg nem áll, vagyis a modern felfogás szerint beszélve, a mit megszolgál a kántortanító mint tanító, az épugy illeti a kántort, mint a tanítót; és viszont ami megjár a kántortanítónak mink kántornak, az épugy illeti a tanítót is, mint a kántort.

Ez a visitai »ludimagister« fent megállapított jogi fogalmának szükségképi folyománya.

Ezen »ludimagister«-i, vagy a mai elnevezés szerinti kántortanítói intézményt, úgy mint a hazai közművelődésünk történelmében kifejlődött, a visita canonicákban konszolidálódva és a magyar népünk vérebe átmenve reánk átszállott, népoktatásügyi törvényhozásunk eddiglen nemcsak meg nem bontotta, hanem egészen érintetlenül hagyta.

És ennek folytán én merem azt is állítani, hogy ezen ősrégi tanügyi intézményünk további fennmaradásához az 1868. XXXVIII. t.-cz. 141. §-ára is csak a félreértések kikerülésére és azon czélból volt a szükség, hogy egyéb, mint kántortanítók, ugymint a felekezeti ugynevezett osztálytanítóknak a kántori teendők teljesítésére való összeférhetlensége kizárassék. Maga azonban a ludimagisteri, vagyis kántortanítói intézmény ezen §. nélkül is megállott volna.

(Vége következik.)

Utógondolatok a „nemzeti iskolára“ vonatkozólag.

A közoktatási tárca ez idei költségvetése alkalmával, midőn a honatyák a tanügy és a kulturális érdekek előmozdítását tűzték ki feladatul, a »nemzeti iskola« jelszavát hangoztatták és annak életbeléptetése mellett szálltak sikra.

A népiskoláknak csakis nemzeti szellemben leendő reorganizálása ellen nem szólunk; mert, hogy iskoláink hazafias szellemben működjenek, minden hazáját szerető polgárnak érdekében fesszük, annál is inkább, mert ez által a nemzet eszme a közoktatásban is megizmosodik.

Csakhogya a lóláb itt is kilátszik. Azok ugyanis, kik a »nemzeti iskola« mellett kardoskodnak, úgy látszik nem annyira a magyar eszmének a népiskolákban való megizmosodását tüzték ki buzgal-muk czéljául, mint inkább azoknak felekezeti jel-legüktől való megfosztására, illetve államosítására törekednek. A főczél e téren nem az iskolák egye-temes érdeke, hanem az állam vallást ignoráló befolyásának kiterjesztése a felekezeti népiskolákra.

Legalább azon miniszteri rendeletek, melyek a tanügy tekintetében most láttak napvilágot, erre engednek minket következtetni. Az oklevél nélküli tanítóknak állásuktól való elmozdztatása — kik-nek száma pedig állítólag 2000 —, a tanítók jö-vedelmének összeírása, az állam által nyújtandó segély megszavazása, ott t. i. hol ez a 300 forintot meg nem haladó jövedelemmel kiegészítésképen szükségessé válik stb. mind olyan intézkedések, melyek csak egyenetlik az utat azon czél megvaló-sításához, hogy a felekezeti, eminenter pedig a kath. népiskolák államosítottassanak, keresztény jel-legüktől megfosztassanak, s így a gyermekek szí-veibe a pogányság eszméi beleoltassanak.

Ily körülmények között nekünk népnevelőknek kell leginkább résen állanunk, nehogy a támadás készületlen találjon bennünket.

Mindazon katolikusok, kik a nevelés tulajdon-képpeni céljával tisztában vannak, különösen pe-dig mindazon paedagogusok, kik hivatásuk ma-gaslatán állva, a vallásosság irányadó útján óhajt-ják kifejteni működésüket; lehetetlen, hogy az állami vagy ha úgy tetszik »nemzeti« iskola mel-lett foglalnának állást.

Sokszor hangoztatott és e becses lap hasáb-jain bizonyára többször megvitatott tárgy ugyan a nevelés; mindazonáltal most a »nemzeti iskola«-val szemben jó lesz egyet-mást a nevelésről annak a vallás-erkölcsös téren kifejtendő működéséről szólani.

Tudjuk azt, hogy a társadalom jövője az ifju nemzedéktől függ. Ha ez jól van nevelve, ugy a társadalom jövője is biztosítva van, ha azonban az ifjuság nevelése rossz irányt követett, ugy a társadalom is rossz következményeknek nézhet eléje. Egy szóval a társadalom alapját a jó és vallásos nevelés képezi.

Nevelés! haladást igénylő korunk jelszava. Sokat foglalokznak e kérdéssel. Egyházi és poli-tikai lapok egyaránt megnyitják hasábjait a ne-velés eszmecseréinek közlésére. Nagy hangzatú sza-vakkal hirdetik ennek szükségét érzélgős sza-vakban gazdag, de tettekben szegény honfiak. Századunk az embernevelés kora akar lenni. Fel-séges törekedés! vajha korunk e kérdés megoldá-sát sajátjául tekinthetné!

De mit tapasztalunk? a kormány által sür-getett nevelés nem működik oly irányban, mint a mi-nőben a czél fontosságához képest működni kellene; nem választja meg azon eszközöket, melyeket a nevelés magasztos feladata megkívánna.

Hozzájárul, hogy még azok között is, kik a ne-velés szent ügyének előmozdítására hivatvák, tal-lálkoznak olyanok, kik oly akadályokat gördíte-

nek a czél elé, melyek elhárítására a legnagyobb erélylyel kell küzdeniök a szent ügy magasztos-ságát szívükön viselő és azt valódi czéljának meg-felelőleg előmozdító lelkeseknek.

Igy van az, hogy sok iskolában vajmi keveset adnak már a vallás tanítására, megelégedve azzal, ha a tanulók, a különféle tárgyak halmazával ter-heltetnek, melyek szerintök elégségesek arra, hogy a társadalom hasznos és művelt polgárai lehes-senek. Igy okoskodnak fölvilágosodottaink. Sok is-kolából ezeknek éltető eleme: a vallás hiányzik.

A szülőknek szigorú kötelessége örködni gyer-mekeik fölött, hogy azok a vallástalan iskoláktól óva legyenek. Kárhoztatnunk kell azon szülők el-járását, kik gyermekeik lelki neveléséről mitsem gondoskodva, ennek ellenében a világi ismeretek-ben őket a legnagyobb költségekkel neveltetik.

Miért cselekszik így sok szülő? Azért, mert azon balhiedelemben ringatják magukat, hogy az ész kiművelése, a különféle ismeretek elsajátítása, a vagyon, fényes rang és a divatos szójárások be-tanulása teszik nagyokká és szerencsésekké gyer-mekeiket. Feledik, hogy az üdvös nevelés az ér-telem és szívnek valódi keresztény kiművelésében keresendő. Veszve van ott a kebel csendessége, ha az ész ugyan valamennyire ki van képezve, de a szív szertecsapong kaczer vágyaival.

Az így nevelt fiatal emberek okoskodni fognak mindenről, csak a legszükségesebbéről, a hitről és erkölcsről nem fognak ismeretet birni. Később pe-dig, ha majd a szülők és nevelők kezeiből ki-kerülve, az élet szinpadára lépdenek, ha elér-kezik életüknek tettekben nyilvánuló korszaka, természetesen csak folytatni fogják a már meg-kezdett utat.

Igy terjeszti a fiatalság a vallástalanságot, mely minden bajnak forrása; mely mint mardozó féreg rágódik a társadalom testén, mely minden erkölcsös fegyelmet a gáncsoskodás pocsolyájába ránt, mely mindent, mi a vallás jellegét magán viseli, meggyaláz.

Vajjon az államosítási hóbortokban szenvedő és a »nemzeti iskola« mellett sorakozók meggon-dolták-e, hogy törekvéseiknek mily következmé-nyei lehetnek? »Nemzeti iskola«! magában véve szép szó; sőt a magyarnak szíve lelkesedhetik is ennek hallatára; de a végeztelt tekintve, különösen mi katolikusok elmondhatjuk: »timeo Danaos et dona ferentes.«

A magyar állam kétségkívül nem lehet közö-nyös az iránt, valjon az iskolák hazafias szellem-ben működnek-e vagy pedig nemzet ellenes irány-ban neveltetnek-e azokban a gyermekek? Habár te-hát jogosultnak tartjuk az állami szempontnak hangsúlyozását, mindazonáltal kárhoztatjuk a kor-mány azon eljárását, mely az iskolákat felekezeti jellegükből kivetkőztetni akarja.

Ha tehát nem lesznek felekezeti iskolák, lesz-nek közös iskolák. Ezek pedig, mint a tapasztalat igazolja, olyan intézetek, melyekben a vallásra, mint az erkölcsi meggyőződésnek és erkölcsi ki-fejlődésnek alapjára, vajmi kevés, vagy éppenséggel semmi gond sem fordittatik. Sokat tanulnak

itt a gyermekek, az igaz, de a vallásosság szelleme nélkül. És éppen azért megtanulnak helyesen gondolkodni, de nemesen érezni nem. Miként gondolhassa — mondja Spencer — az egyszeregy ismerete, az elosztás és összeadás ügyessége, a felebaráti szeretetet oly módra, hogy megfékezze a hajlamot felebarátjának ártani? Nagyon tévednek tehát a kik reménylik, hogy az értelmi képesség művelése által a sziveket meg fogják nemesíteni.

Ebből magyarázható meg azon jelenség, hogy a legtudósabb embereket néha a legnyomorultabb jellem bélyegzi. Az eszély, az okosság és az elvetemült aljasság jó barátságban igen gyakran megférnek egymással.

A közös iskolák a nevelés céljának nem felelhetnek meg azon fontos oknál fogva, mert míg az értelmet képezik, a szívet paragon hevertetik. Már pedig minden iskolának feladataul kell tekinteni az egész ember képzését. Az ember pedig »testből és lélekből álló eszes lény« tehát az ész és szív kiképzésére egyenlő gondot kell fordítani. E kettő egymástól elválaszthatatlan; egyik a másik nélkül csak szellemi korcsokat, tökéletlen egyéneket szül.

A felekezeti iskolák azonban nemcsak oktatnak, hanem nevelnek is. Tudják ezek jól, hogy nem elég csupán anyagi értékkel bíró ismereteket terjeszteni, hanem azt is figyelembe kell venni, hogy az ifjak oly szív és akaratképző hajlamokra képeztesse, melyek őket az egyháznak hű fiaivá, a hazának hasznos polgáraivá alakítandják.

Hogy a nevelésnek milyennek kell lenni, mondja Nagyvárad bitorosa, a tudós Schlauch a következőkben: »Hogy a nevelés-tanításnak vallásos alappal kell bírnia, azt soha lelkiismeretes és szakértő ember kétségbe nem vonta. Állam és tanfőfiak, kik az élet viszonyait mérlegelték, s az emberi nem fejlődésének történetét nem ignorálták, egyhanguan állítják, miszerint *nem lehet népnevelés, ha csak vallás-erkölcsön nem nyugszik.*«

Ebből kifolyólag mindenki beláthatja, hogy nemcsak az életben szükséges és az állam céljait előmozdító ismereteket kell az ifju nemzedékbe oltani, hanem azt magasztos rendeltetésének megfelelőleg, Istennel, vallásuk köteleivel megismertetni is elmulaszthatatlan kötelesség.

A felekezeti iskolák ily irányban működnek, vagy legalább is működniök kellene. Tanítatik itt is minden, ami a közös iskolában, irás, olvasás, számtan, földrajz stb., de a vallás az, mi a többi tárgynak alapját képezi, annak szelleme lengi át az egész tanítási módszert.

Hogy a fiatalság az erkölcsiség fokára vezetésék, hogy teljesítse minden kötelességét, és hogy minden kicsapongástól távol tartsa magát, vallásos mély meggyőződésre van neki szüksége. Ha elsajátította vallásának tanait, ha fölfogta azoknak igazságát, úgy életében türelemmel fogja viselni viszonyságait s nem engedí magát egykönnyen az erkölcsiség határain túlcsapongani. Csak ilyenek, kiknek lelkében a vallásos mély meggyőződés él, szereshetnek megnyugvást, békét a nép szívében, melyek jobban fogják védeni a társadal-

mat, abban a rendet jobban fogják fönntartani, mint bármily más anyagi erő.

Ez lebegjen szemek előtt azoknak, kik a felekezeti népiskolák helyett a nemzeti akarják életbe léptetni. Ez indítsa őket arra, hogy a vallásnak megadassék az iskolákban mindenütt az őt illető helye és joga; mert a vallásos szellem művelésével a hazafias erények is ápoltnak; a vallás eszméinek a szívekbe való átültetésével a hazafiság tüze leghamarább lángra lobban azokban. Jegyezzék meg, hogy a hazafiság dajkáló anyja: a vallásosság.

Végezetül ide igtatom Pourtalénak, Napoleon első miniszterének a francia törvényhozó testületben mondott következő szavait: »*Nincs, nem létezik tanítás nevelés nélkül, és nincs nevelés erkölcs-tan és hit nélkül.*« Tovább így folytatja! »hogyha valaki a mostani tanítást azzal hasonlítja össze, a milyennek kellene lennie, lehetetlen, hogy ne jajgasson azon sors fölött, mely a jövő nemzedékre várakozik.« Méltó szavak a megfontolásra!

Szecssey Ferencz.

Irodalom és művészet.

— **Rendszeres Magyar Nyelvtan** kérdező módszer szerint. A közép és polgári iskolák I., II. és III. osztálya számára. Irta: *Kozáry József* okl. középiskolai tanár. Harmadik átnézett kiadás. Nagy-Kanizsán kiadja Fischel F. 1894. Ára 1 korona. 8° 125 l. Szerző előszavában indokolja álláspontját, a kérdező tanakot illetőleg A magyar nyelvtanítás mai eredménytelenségének okait kutatva, igen helyes uton rátalál ama hibára is, melyet a grammatikai terminus technikusoknak sokfélesége szül s ezt elítéli. A régen kipróbált és jónak bizonyult szokrateszi módszerhez tér szerző, melylyel célja, hogy rövid, világos és könnyen érthető alakban foglalja össze a nyelvtani elemzésnek, mint a sikeres anyanyelvi tanítás egyik legbiztosabb eszközünek anyagát. Olvasóink meleg figyelmébe ajánljuk.

— **Számtan**, gyakorlati példatár a népiskolák II-ik osztálya számára. Irta: *Györffy János* fővtan. A koronaérték szerint átdolgozott 2-ik és bővített kiadás. Ára 10 kr. Mutatványt küld a kiadó: Buzárovits G. Esztergomban.

— **A karácsonyi könyvvásár** ma holnap megkezdődik Ezren és ezren állanak ama probléma előtt, kedveseiket milyen könyvvel lepjék meg az ünnepekre. Hála Istennek a magyar irodalom mai állapota mellett már elmondhatni, hogy a választás nehéz. Évről-évre gyarapszik könyvpiacunk a szebbnél-szebb „ajándékművek“ egész halmazával, úgy, hogy az, a ki választani akar, valóságos „embarras de richesse“ ben van. Ilyen körülmények közt bizonyynal mindenki kedvesen lát olyan szépen elrendezett, gazdag tartalmu könyvjegyzéket, mint az, melyet imént bocsátott közzé hazánk egyik legelsőrangú könyvárus czége, a Wodianer F. és Fiai czég, mely egy majdnem tíz ivre terjedő képekkel is díszített füzetbe foglalta össze a magyar nemzeti irodalom kiváló termékeit. A művek könnyen áttekinthető szak csoportokra vannak beosztva, úgy hogy mindenki megtalálhatja a neki valót; a füzethez egy „megrendelési jegy“ is van mellékelve, ami szintén könnyíti a vevő munkáját. Ezt a könyvjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldik meg, csak egyszerű levelezőlapon kérni kell a czégtől, melynek czíme:

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése, Budapest, Andrássy-út 21.

Patrona Hungariae című laposkák terjesztését t. olvasóink kiváló figyelmében ajánljuk. Céljuk a hitélet és vallásosság élesztése, főleg a művelt közönség körében, de oly módon, hogy ez mintegy véletlenül s ingyen jusson e lapokhoz. A templomok padjai szétszórva, gyóntatás, beteglátogatás és egyéb egyházi ténykedések alkalmával, az iskolásgyermeknek ajándékozva juthatnak e lapok legjobban azon közönség körébe, melynek száma vannak. Míg az ilyen terjesztés alig kerül évenként 1—2 forintba, általa mégis, főleg városokban, sok jót művelhetünk. Egyszerre s bérmentve küldött 10 pl. ára 10 kr.; 50 pl. 40 kr.; 100 pl. 60 kr. Ily megrendelés egész évfolyamra (12 számrá) is elfogadjatik ugyanazon árák mellett. A megrendelések a Szent-István-Társulat ügynökségéhez (Budapest, IV. Lövész-utca 13.) intézendők, mint amely ez irányban följajánlotta szolgálátát.

VEGYESEK.

A lapunk első oldalán közölt felhívás alapján mély tisztelettel kérjük az előfizetéseket v. erga sacra való megrendeléseket minél előbb megtenni, hogy a jövő év elején az administratio zavartalanul működhessék.

A kiadóhivatal.

A népoktatási törvény megalkotásának 25-ik évfordulója alkalmából ünnepet rendezett a Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága Budapestben az új városház nagytermében. Itt voltak br. *Eötvös* Lóránd a törvény megalapítójának fia, *Berzeviczy* Albert államtitkár, *Szathmáry* György min. tanácsos, *Helgy* Ignác orsz. képviselő, *Verédy* Károly, *Tóth* József tanfelügyelők és még igen sokan a tanfériak és a művelt társadalom köréből. A paedagogium ifjúságának énekkara vezette be az ünnepet. *Lakits* V. röviden vázolta az ünnepély célját, felkérte *Zichy* Antalt a megnyitó beszéd megtartására. A tapssal fogadott beszéd után *Kiss* Áron olvasta fel a népoktatási törvény megalakulásának — nem minden elfogultságtól ment — történetét. Utána *Péterfy* S. intézett szép szavakat a jelenvolt képezdei növendékekhez, buzdítva őket a haza és magasztos hivatásunk iránti szeretetre. Végül *Komócsy* József szavalta el az ez alkalomra irt valóban remek költeményét, melyben az ABC-és könyvet, mint a népek bibliáját, ünnepli. Rövid elnöki zárszó s az ifjúság éneke fejezte be az ünnepet. — Mi nem nagyon örülhetünk, a 25-ik évfordulón, mert a népokt. törvény szülte a közös iskolát, a vallásos szellemet nélkülöző tanítást, a keresztiek kibobását az iskolából stb.

A tanítók nyugdíjgye. Dulánszky Nándor pécsi püspök terjedelmes memorandumot intézett a kultuszminiszterhez a tanítói nyugdíj kiszabására vonatkozó rendeletre nézve, melyet egyenesen törvénytelennek mond. (L. a 2-ik cikket.)

István bácsi hagyatéka. Májér István püspök hátrahagyott vagyona meghaladja a százezer forintot. Ez összegből tanügyi célokra a következőket hagyta: a kath. néptanítók segélyalapjának 300

frt, az esztergomi óvodáknak 150 frt, az Esztergom járási tanító egyesületnek 100 frt, a szenttamási népiskolának 100 frt, a tanítóképezdei szegény tanulóknak 300 frt, a sz. györgyemezei leányarvahnak 300 frt, a Josephium árvahnak 100 frt, a bpesti férfi tanítóképezdének 100 frt, a magyar iskolaegyesületnek 100 frtot.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter XXII. jelentéséből. A tanköteles gyermekek száma 1892-ben igen nagy szaporodást tüntet fel. Míg ugyanis 1869—1892 között az átlagos évi szaporodás 16.754, addig 1891-ről 1892-re a szaporodás 78.719; s ezzel a tankötelesek száma 2,670.095-re emelkedett. Hasonló kedvező arányban emelkedett az iskolába járók száma: 52.110-zel 2,169.692-re. Tehát a tanköteleseknek 81.26%-a felelt meg a tankötelezettségnek; ellenben iskoláztatás nélkül maradt 500.403 gyermek (18.74%). — A tankötelesek közül a mindennapi iskolába tartozott volna járnai, 1,943.077; tényleg iskolába járt ezek közül 85.66% arányban 1,664.507. — Ellenben ismétlő iskolai tanköteles volt 726.018, melyek közül csupán 69.49% vagyis 505.185 járt iskolában.

Magyarul nem tudó tanítók. Szabó Károly soproni tanfelügyelő tegnap terjesztette a megyei közigazgatási bizottság elé jelentését Csáky gróf miniszternek ama rendeletére vonatkozólag, hogy a magyarul nem tudó tanítókat el kell mozdítani állásukból. A tanfelügyelő megtette a kellő lépéseket: Sopronmegye 380 tanítója közül három tanítót mozdítottak el állásából, mert magyarul nem tudnak, hét öreg tanító mellé pedig, a kiket állásukból elmozdítani a törvény értelmében nem lehet, magyar segédtanítót rendeltek. Érdekes jelentést terjesztett be Szabó kir. tanfelügyelő Sopron város közigazgatási bizottsága elé az óvodákról; konstatálja, hogy a 30,000 lakossal bíró Sopronnak egyetlen óvodája sincs a város jóvoltából, a meglévő öt óvodát jótékony egyesületek tartják fenn. A tanfelügyelő ennél fogva sürgős indítványt terjesztett elő városi óvoda létesítése érdekében, mivel több mint száz gyermek nem kap helyet az eddig fennálló kisdedóvókban.

Püspöki tanácskozás. A római- és görög-katholikus püspöki kar mult hét folyamán tanácskozásra gyűlt össze a hercegprimás Ó eminentiájának budavári palotájában. A tanácskozás két legörvendetesebb végzése egy kibocsátandó közös pásztorlevél és egy Budapesten tartandó orsz. kath. nagygyűlés volt. A közös pásztorlevél legközelebb megjelenik, az országos nagygyűlés pedig január 15-én Budapesten fog megtartatni, hisszük, hogy az ország katolikusainak általános részvéte mellett.

Német méltányosság. Egy szászországi falucskában a tanító 110 márkát kapott tüzelési átalány fejében. Ezt, a tüzelő anyag drágaságánál fogva keveslette a tanító, s az átalány felemeléseért folyamodott. A kormány kiküldvén építészeti felügyelőjét, ez az általánynak 153 márkára való felemelését javasolta. A község ezen megütközött, felfolyamodással élt s az iskolai főhatóság eluta-

sítá a javaslatot, mivel, ugymond — »a tanítók a lakószobájukban is elfőzhetnek« s így kevesebb tüzelőanyagra van szükségük. S a kormány? — nagy bölcsen elfogadta a remek érvelést.

London az iskolákért. A londoni iskolai hatóság elnökének a f. iskola-év elején tett jelentése szerint Londonban 1874. községi iskolába járt 65 000 gyermek, 1893-ban már 445.000. A városnak 1874-ben volt 70 iskolai épülete, melyek 944.000 font sterlingbe kerültek; jelenleg van 392 iskolája, melyekre további 8 millió 460.000 font sterlinget fordítottak. 1874-ben az iskolák évi kiadásai az építési költségen felül volt 138.000 font sterling, 1893-ban tett az évi kiadás 1 millió 960.000 font sterlinget, melyből kiróvás útján 1 millió 444.000 font sterling folyt be. London lakóinak száma 4 millió 338.000.

Tanítónövendékek. A bécsi tanítóképezdebe való felvételért az idén 117-en folyamodtak. Azonban csak 41-et vehettek fel, részint azért, mert a vizsgálaton elbuktak, részint azért, mert nem volt hely több számára. A tanítónőképezdebe folyamodott 178 növendék, kik közül 47-et vettek fel.

RÖVID HIREK. József főherceg jubileuma. Decz. 5-én volt 25 éve, hogy Ő felsége József főherceget a honvédség főparancsnokává kinevezte. Ez alkalomból országsszerte ünneplik a legmagyarabb népszerű főherceget. — **A miniszteri jelentés** szerint római katolikus tanító van 8071, kik közül 327 nem tud magyarul. — **Országos tanszerkiállítás** rendeznek a jövő év augusztusában Debreczenben. — **Török-magyar háborút** játszottak Hevesen az iskola udvarában a gyermekek. Az egyik magyar úgy vágott fejbe táskájával egy törököt, hogy az szörnyet halt. — **Cantu Cézár** a nagyhirű kath történetíró a napokban ülte meg 90-ik születésnapját, mely alkalomból egész Olaszország meleg óvácz óban részesítette az agg tudóst. —

Hajdu Ágoston melleki tanító a minap egy embert, aki egy mély kutba esett, szerencsésen kimentett s ez által egy szegény asszonyt és több gyermeket mentett meg az árvaságból. — **Iskola nélkül.** A mult tanévben a miniszteri jelentés szerint csak 79 nagyobb község volt olyan, melyben iskola nincsen. S ezeknek is a legnagyobb része Alsó-Fehér, Arad, Bihar, Hunyad, Kisküküllő, Krassó-Szörény, Szolnok-Doboka, Zala és Zemplénmegyére esik. — **Királyi kitüntetés.** Ő felsége dr. Hollósy Jusztin:án dömölki szent-benedekrendi apátnak a III. o. vaskoronarendet adományozta.

Tisztelt kartárs urak!

Ajánljuk b. figyelmükbe **Léderer Á.** kartársunk által szerkesztett nagy pedagógiai értékű, díszesen és jó, erős papírból készített

Magyar pénzirókat és füzeteket,

melyeknek tiszta jövedelme az Eötvös-alap és a népnevelők budapesti egyesületének javára fordítatik.

Kiadja **FRANKL JAKAB** papirkereskedő
Budapest, király-utca 12.

6 8 12 16 20 lap tartalommal

Ára: 1 2 3 4 5 kr.

☛ Százanként 25% engedmény. ☛

Hazafiúi üdvözléttel

Péterfy Sándor, az Eötvös-alap elnöke. **Lakits Vendel**, az Eötvös-alap titkára. **Sántha Lajos**, a népnev. budapesti egyesületének elnöke. **Várady Amádé**, a népnev. budapesti egyesületének titkára.

Az 1885. évi országos kiállításon kitünő munkáért és jó ízlésért a nagy kiállítási éremmel kitüntetve.

GAYORA JÓZSEF

egyházi ruhák, szerek, társulati és templomi zászlók müintézete

Budapesten, váczi-utca 17. szám.

Ajánlja dusan felszerelt
egyházak és kápolnák

berendezéséhez szükséges tárgyait, a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, úgy a római kath. mint a keleti ritus szerint.

Nevezetesen:

miseruhák, Ornatuok,
reverendák, czimadák,
egyházi és társulati lobogók,

szent szobrok,
csillárok, képek,

Monstranciák, stációképek, oltárok,
úrkoporsókat,
stb. stb.

Régi ruhák ujítását, valamint tűzaranyozást és ezüstözést elvállalja és olesón készíti el. Arany-, ezüst- és selyem-hímzések és himzett egyházi ruhák nagy választékban.

Pontifikáló eszközök, Infulák.

Megjelentek és kaphatók

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

es. és kir. udvari könyvkereskedésében

Budapesten, Andrassy-út 21-ik szám alatt.

1893. Karácsonyi Ujdonságok 1893.

SZIV. Számos diszes képpel. Irta: EDMONDO DE AMICIS. Fordította: RADÓ ANTAL. Edmondo De Amicis könyve az egész művelt világ kritikája szerint a legértékesebb ifjúsági munka, melyet a XIX. század produkál. Az olasz eredetiből, mely ezelőtt nyolcz évvel jelent meg, már több mint kétszáz kiadás forog közkézen. — Ára 2 frt 80 kr.

KIS ALMANACH AZ 1894. ÉVRE.Az ifjúság számára szerkesztette: *Bródy Sándor*. 20 eredeti elbeszéléssel. 5 képpel.

Az idei III. évfolyam tartalma: I. A kis vasáros inas. Radó Antaltól. — II. Erzsike madara. Gyarmathy Zsigánétól. — III. A majmolók. Bársony Istvántól. — IV. Az arany vessző. Benedek Elektől. — V. Mese a két csintalan gyermekről. Tábori Róberttől. — VI. Erzsi beteg. Sebők Zsigmondtól. — VII. Zordon. Gárdonyi Gézától. — VIII. Két kis komédiás. Béla Henriktől. — IX. Gyuri éjjeli kalandja. Szomaházy Istvántól. — X. Mit beszél a báránka. Karczag Vilmostól. — XI. A csengetyűs nyulaeska. Pósa Lajostól. — XII. A pipaeskirály fiai. Márkus Miksától. — XIII. Bandi koma. Murai Károlytól. — XIV. Jani hivatala. Kürthy E.-től. — XV. Mese az aranyhaju babáról. Kóbor T.-től. — XVI. A megvert gyerek. Mikszáth Kálmántól. — XVII. Nagypénteki harangszó. Tóth Bélától. — XVIII. A tenger fenekén. Jókai Mórtól. — XIX. A Mikulás napján. B. Bajza Lenkétől. — XX. Budapesti kis leányok. Bródy Sándortól.

A „Kis Almanach“ ára színes vászonkötésben 1 frt 20 kr., színes aranyozott táblával ajándék-kiadás 1 frt 80 kr.

LEÁNYÉVEK. Elbeszélések serdültebb leányok számára. Irta: *Fájlné Hentaller Mária*. E könyv ifjúsági irodalmunknak ép azt az ágát gyarapítja, mely aránylag legszegényebb. Leányok számára való könyvek után mindig nagy a kereslet, de a termelés eddig fájdalom, nagyon csekély volt. Hentaller Mariska e téren elért sikerei kezességül szolgálhatnak arra, hogy a leányéletről vett e lélekemelő s egyúttal érdekesítő meséjű elbeszélései nagy közönséget fognak találni.

Ára diszes kiállításban 2 frt 40 kr.

ROBINSON CRUSOE. Defoe Dániel eredetije után a magyar ifjúság számára átdolgozta *Radó Antal*. A negyedretű diszkiadásnak ára 2 frt 40 kr. A nyolczadretű kiadásnak ára 1 frt 80 kr.

KISEBB GYERMEKEK SZÁMÁRA VALÓ KÉPESKÖNYVEK:

Pósa Lajos: Arany napsugár 3.60 — *Radó Antal*: Kis emberek pajtásai 1.20. Tarka-barka színek, Csengő-pengő rímek 1.20. — Cifra kepek, mulatságnak, Apró dámák- s uracskáknak 80 kr. E négy, a lehető legnagyobb díszszel kiállított, gyönyörű színyomatú képekkel ellátott képeskönyvünk a gyermekvilágnak éppoly kedves könyve lesz, mint e kiváló szerzők eddig megjelent hasonirányu munkái.

Alkalmi ajándékul legalkalmasabb ifjúsági iratok és képeskönyvek:

Képeskönyvek, olvasni kezdő 3—5 éves gyermekek számára.

Képes ABC Pósa Lajos verseivel és 22 képpel	80 kr.
Állatszeliidítők. Hosszualaku képeskönyv 10 képpel és verssel, kemény köt.	1 frt 20 kr.
Vadászképek. Hosszualaku képeskönyv 10 képpel és verssel, kemény köt.	1 frt 20 kr.
Utazás a világ körül. Hosszualaku képeskönyv 10 képpel, kemény kötésb.	1 frt 20 kr.
Képek a nézeti oktatáshoz. 300 tárgyat tartalmazó képeskönyv, kötve	4 frt.
Szemléltető oktatás képekben 86 színes táblán	6 frt 66 kr.
Teresi könyve színes képekkel	50 kr.
A Cézár színes képekkel	50 kr.
A Cízusz színes képekkel	50 kr.

Képeskönyvek mesékkel 6—11 évesek számára.

Tündérmesék. Elemér bácsitól	2 frt — kr.
Képes Mesék. Józsi bácsitól	2 frt — kr.
Marcsi és Miska. Irta Busch.	1 frt 80 kr.
Képes színházkönyv. 6 mese, színpadi hatást gyakorló képekkel	4 frt 50 kr.
Egyszer volt, hol nem volt. Irta Bánfi J.	2 frt 80 kr.
Legszebb regefüzér. Irta Bánfi J.	1 frt 40 kr.
Tündérek között. Irta Bánfi J.	1 frt 40 kr.
Ezeregy éjszaka. Irta Radó A.	1 frt 80 kr.

Mesekönyvek és utleírások 8—13 évesek számára.

Kis Almanach. I. évfolyam 20 magyar író meséivel. Szerkesztette Bródy Sándor	1 frt. Diszkiadás	1 frt 50 kr.
Kis Almanach. II. évf.	1 frt. Diszkiadás	1 frt 50 kr.
Magyar mesekönyv. Diszkrétésben		2 frt 80 kr.
Columbus Kristóf. Irta Brózsik K.		2 frt 40 kr.

(Folytatás a túloldalról.)

Börharisnya történetek. Cooper után	2 frt — kr.
Andersen meséi. Számos képpel, kem. köt.	1 frt 40 kr.
Andersen újabb meséi. Szám. kép. kem. köt.	1 frt 40 kr.
Andersen összes meséi. Diszkötésben	2 frt 80 kr.
300 Aesopus-mese. Számos képpel	2 frt — kr.
300 Aesopus'sche Fabeln	2 frt — kr.

Ifjúsági iratok 10—15 évesek számára.

Természettud. olvasmányok I. k. 2 frt 40. II. k. 2 frt 20 kr.	
Hoffmann és Höcker elbeszélései, u. m.: Tedd a helyest.	
A bankjegyek. Báró Vignerolles. Négerélet. Bátya és öcs.	
Nemezis. Könnyelműség következményei. Isten nem hagyja el övét. Barátság áldozata. 4—4 képpel, egyenként	50 kr.
Szerlemhegyi T. Balassa halom	50 kr.
Madzsar Gusztáv. Finn elbeszélések	50 kr.
Magyar népmondák. Feldolgozta Radó V., Ebner Lajos festőművész rajzaival. Diszes kötésben	2 frt 80 kr.

12—15 évesek számára.

Történelmi életrajzok. Az ifjúság számára. Irta Vaszary Kolos. Vaszary színes képeivel. Diszkötésben	2 frt 80 kr.
Elbeszélések a görög világból Irta Hampelné Pulszky Polyxena	1 frt 60 kr.

Ajándékművek.

Utazás a keleten. Irta Rudolf trónörökös Ő cs. kir. fensége Füzeve 7 frt, kötve	10 frt — kr.
Költők Albuma. Versgyűjtemény, Szerk Radó Antal. Kis kiadás. Diszköt.	3 frt, és 4 frt 50 kr.
Ugyanez 8-ad kiadás. Diszkötésben	5 frt, és 6 frt 50 kr.
Idegen költők Albuma. Szerk. Radó A. Füzeve	3 frt 60 kr.
A barátság tükre. Emlékkönyv. Diszk.	2 frt 40 kr.
Újabb nemzeti dalkönyvecske. Diszes vászonkötésben	1 frt 20 kr.
Nemzeti kincsszekrény	1 frt 20 kr.
Leopardi G. Összes lyrai versei, ford. Radó A. Füzeve	1 frt 60., kötve
Művelődéstörténet. Irta Sebesztha K.	1 frt 80 kr.
A munka öröme és dicsősége. Mantegazza után Dr. Kerékgyártó Elektől. Egész vászonk.	2 frt 40 kr.
A római műveltség és a klasszikus művészet. Irta Castelar ford. Szathmáry György	60 kr.
Igaz történetek. Irta Agai Adolf	2 frt 40 kr.
A művészet nyomorultjai. Regény 2 kötetben. Irta Gabányi Árpád. Ára	2 frt 40 kr.
A francia társadalom Irta Alvinczy Sándor	Ára 1 frt 50 kr. Diszkötésben
A francia nők. Irta Alvinczy Sándor. Ára	1 frt 50 kr. Diszkötésben
	3 frt 40 kr.

Rendelések utánvétel vagy az összegnek előre való beküldése mellett eszközöltetnek. Egyes könyvek keresztkötés alatt. 4 forinton felüli rendelések bérmentve küldetnek.

➡ Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve. ➡

Sternberg Armin és Testvére
cs. és kir. szabad. hangszer-ipar
Budapest, VII., Kerepesi-út 36.
Saját gyártmányu mindennemű hangszerek és azok kellekei és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélőművek javítása és hangolása szakszerű pontossággal eszközöltetik.
— Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —
Harmonikáról külön árjegyzék kérendő.
Zongorák javítása és hangolása pontosan eszközöltetik.

SASZ. és KIR. SZABADALMAZOTT
COLUMBUS
ZIMBALOMVERŐFEJ.

A «Columbus» czimbalom verőfej megszünteti az eddigi pamutozást és czernázást, valamint azoknak tompító és kopogó hatását. — Ára a verőpálczákkal együtt, azoknak minősége szerint: frt 2, 2.50, 3.— és 3.50. — Külön a Columbus czimbalom-verőfejek párja 1 forint. Megrendelések postautánvétellel, vagy az ár előleges beküldése ellenében.

Nagy választék karácsonyi ajándékokban.

Egyházi Érók Esarnoka.

Irta: ZELLIGER ALAJOS.

580 l. Ára izléses vászonkötésben 3 frt, pompás diszkötésben 5 frt, bérmentes küldéssel.